

ЗАТВЕРДЖУЮ

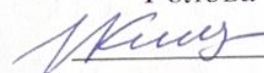
Директор комунального закладу
«Харківська гімназія №120
Харківської міської ради»
Інна КОЛІСНИК
2023 року

НАСКРІЗНА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
комунального закладу
«Харківська гімназія №120 Харківської міської ради»

ПОГОДЖЕНА

на засіданні педагогічної ради
від 07.08.2023 протокол №09

Голова педагогічної ради

 Інна КОЛІСНИК

Пояснювальна записка

Комунальний заклад «Харківська гімназія №120 Харківської міської ради» (Далі - ХГ №120) здійснює освітню діяльність на основі Статуту, відповідно до якого заклад освіти є гімназією з початковою школою.

Мета роботи гімназії – створення умов для забезпечення в закладі сучасної, доступної та якісної системи освіти відповідно до вимог суспільства, запитів особистості й потреб держави; забезпечення ефективного управління розвитком закладу освіти.

Основні завдання:

- забезпечення реалізації права громадян на початкову та базову середню освіту; виховання громадянина України;
- виховання поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;
- всебічний розвиток, навчання, виховання, виявлення обдарувань, соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і здобуття освіти протягом життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності, дбайливого ставлення до родини, своєї країни, довкілля, спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству;
- виховання в учнів поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;
- організація освітнього процесу, що ґрунтується на цінностях та принципах, визначених Законами України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту»;
- створення безпечного освітнього середовища для учасників освітнього процесу;
- виявлення та розвиток індивідуальних здібностей учнів, досягнення ними результатів навчання, прогресу в розвитку, зокрема формування і застосування відповідних компетентностей, що визначені Законом України «Про освіту», державними стандартами початкової, базової середньої освіти та необхідні для подальшого здобуття освіти;
- організація вивчення учнями навчальних предметів (інтегрованих курсів);
- формування в учнів ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності (вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність; інші компетентності, передбачені державними стандартами початкової та базової середньої освіти);

- розвиток спільних для всіх компетентностей умінь (читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми);
- розвиток фізичних здібностей учнів, створення необхідних умов для змістовного відпочинку і дозвілля, занять фізичною культурою і спортом, набуття навичок здорового способу життя.

ХГ №120 забезпечує здобуття освіти на таких рівнях:

початкова освіта (1–4 класи) (початкова школа) – перший рівень повної загальної середньої освіти, що передбачає виконання учнем/ученицею вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом початкової освіти, здобувається протягом чотирьох років;

базова середня освіта (5–9 класи) (гімназія) – другий рівень повної загальної середньої освіти, що передбачає виконання учнем/ученицею вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом базової середньої освіти, здобувається протягом п'яти років (з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів філологічного, суспільно-гуманітарного та природничо-математичного циклів).

Тривалість здобуття початкової та базової середньої освіти може бути змінена (подовжена або скорочена) залежно від форми здобуття освіти, результатів навчання та/або індивідуальної освітньої траєкторії учня/учениці.

Заклад освіти забезпечує здобуття початкової освіти та базової середньої освіти заочною (денною), дистанційною, мережевою, екстернатною, сімейною (домашньою) формами чи формою педагогічного патронажу у порядку, визначеному законодавством України.

Рішення щодо особливостей організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання приймається педагогічною радою закладу.

Наскрізна освітня програма комунального закладу «Харківська гімназія №120 Харківської міської ради» розроблена відповідно до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 року № 1392 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України від 07.08.2013 № 538, від 26.02.2020 №143), Державного стандарту початкової освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 року № 87 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 № 688, від 30.09.2020 № 898), Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 року № 898 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 30.08.2022 № 972), на основі:

- Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743

– **для 1-2-х класів;**

- Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743

– **для 3-4-х класів;**

- Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235

– **для 5-6-х класів:**

- Типової освітньої програми II ступеня (базової середньої освіти), затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405

– **для 7-9 класів:**

Наскрізню освітню програму ХГ №120 побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Наскрізна освітня програма визначає:

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою;
- загальний обсяг навчального навантаження, тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення, які натеper подані в рамках навчальних планів;
- очікувані результати навчання учнів, подані в рамках навчальних програм;
- перелік навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН України;
- форми організації освітнього процесу;
- інструменти оцінювання та системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

1. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, враховують досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільності поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльносного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – *фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої*.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть

розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року.

Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314.

Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

2. Загальний обсяг навчального навантаження

Розподіл навчальних годин у 1-4 класах за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Програми інваріантного складника навчального плану (Додатки 1-4) є обов'язковими для використання в закладі освіти.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Загальний обсяг навчального навантаження для 5-х класів (адаптаційний цикл базової середньої освіти) – 1085 годин/навчальний рік, для 6-х класів – 1155 годин/навчальний рік, для 7-х класів – 1172,5 годин/навчальний рік, для 8-х класів – 1207,5 годин/навчальний рік, для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах II ступеня.

Навчальний план 5-6-х класів класу (Додаток 5) містить:

- перелік предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також перелік міжгалузевих інтегрованих курсів;
- рекомендований розподіл навчального навантаження за роками навчання між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення;
- додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять.

Заклад освіти визначає перелік навчальних предметів та/або інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також предмети/курси варіативного освітнього компоненту з урахуванням освітніх потреб учнів, що відображається у

навчальному плані освітньої програми закладу освіти.

Кількість навчальних годин на *вивчення інтегрованих курсів* заклад освіти визначає самостійно з урахуванням навчального навантаження на відповідні навчальні предмети у навчальному плані.

Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі, відповідно до пункту 26 Державного стандарту, визначає заклад освіти в межах заданого діапазону «мінімального» та «максимального» навчального навантаження. Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі заклад освіти може зменшувати, включно до мінімального показника. Різниця між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин (*резерв навчальних годин*) у кожній освітній галузі може бути перерозподілена закладом освіти між освітніми компонентами цієї освітньої галузі або на інші освітні галузі, а також на вибірккові освітні компоненти (незалежно від освітньої галузі).

Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі заклад освіти може збільшувати, включно до максимального показника, з урахуванням перерозподілу різниці між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин інших освітніх галузей.

Кількість навчальних годин, визначена у навчальному плані на вивчення *вибіркових освітніх компонентів*, не включається до максимального показника навчального навантаження, передбаченого на ту чи іншу освітню галузь. Додаткові години для вивчення навчальних предметів, інтегрованих курсів, курсів за вибором, через які реалізуються освітні галузі, проведення індивідуальних консультацій та групових занять заклад загальної середньої освіти розподіляє самостійно, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальні освітні потреби учнів, що відображається в освітній програмі закладу.

Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у навчальному плані закладу загальної середньої освіти не повинна перевищувати загальнорічної кількості навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), класів – 1207,5 годин/навчальний рік, для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах II ступеня.

Навчальний план 5-6-х класів класу (Додаток 3) містить:

- перелік предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також перелік міжгалузевих інтегрованих курсів;
- рекомендований розподіл навчального навантаження за роками навчання між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення;
- додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять.

Заклад освіти визначає перелік навчальних предметів та/або інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також предмети/курси варіативного освітнього компоненту з урахуванням освітніх потреб учнів, що відображається у навчальному плані освітньої програми закладу освіти.

Кількість навчальних годин на *вивчення інтегрованих курсів* заклад освіти визначає самостійно з урахуванням навчального навантаження на відповідні навчальні предмети у навчальному плані.

Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі, відповідно до пункту 26 Державного стандарту, визначає заклад освіти в межах заданого

діапазону «мінімального» та «максимального» навчального навантаження. Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі заклад освіти може зменшувати, включно до мінімального показника. Різниця між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин (*резерв навчальних годин*) у кожній освітній галузі може бути перерозподілена закладом освіти між освітніми компонентами цієї освітньої галузі або на інші освітні галузі, а також на вибірккові освітні компоненти (незалежно від освітньої галузі).

Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі заклад освіти може збільшувати, включно до максимального показника, з урахуванням перерозподілу різниці між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин інших освітніх галузей.

Кількість навчальних годин, визначена у навчальному плані на вивчення *вибіркових освітніх компонентів*, не включається до максимального показника навчального навантаження, передбаченого на ту чи іншу освітню галузь. Додаткові години для вивчення навчальних предметів, інтегрованих курсів, курсів за вибором, через які реалізуються освітні галузі, проведення індивідуальних консультацій та групових занять заклад загальної середньої освіти розподіляє самостійно, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальні освітні потреби учнів, що відображається в освітній програмі закладу.

Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у навчальному плані закладу загальної середньої освіти не повинна перевищувати загальнорічної кількості навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначеної базовим навчальним планом, з дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження учнів.

Модельна навчальна програма – документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета, інтегрованого курсу та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством.

Модельні навчальні програми можуть бути розроблені для всього рівня базової середньої освіти (5-9 класи) або окремо для кожного циклу: адаптаційного циклу (5-6 класи) та циклу базового предметного навчання (7-9 класи).

Поданий у п. 4 цієї Наскрізної освітньої програми перелік модельних навчальних програм для 5-6-х класів може бути доповнений іншими модельними навчальними програмами, які отримують гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України», шляхом внесення змін до цієї Типової освітньої програми в установленому порядку.

Спираючись на модельні навчальні програми, заклад освіти може розробляти навчальні програми предметів, білінгвальних курсів, інтегрованих курсів, що мають містити опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та/або відповідними модельними навчальними програмами. Формування змісту навчальних предметів, білінгвальних курсів, інтегрованих курсів може здійснюватися шляхом упорядкування в логічній послідовності результатів навчання кількох освітніх галузей, однієї освітньої галузі або її окремих складників.

Навчальні програми, що розроблені на основі модельних навчальних програм, затверджуються педагогічною радою закладу освіти.

Навчальний план 7-9 класів (Додаток 6) дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальний план передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Документ містить навчальний план для закладів загальної середньої освіти українською мовою навчання.

Варіативна складова навчального плану закладу освіти визначається закладом самостійно, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу і відображається в навчальних планах закладу.

Варіативна складова навчальних планів використовується на:

- підсилення предметів інваріантної складової. У такому разі розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується заступником директора з навчально-виховної роботи. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години;
- запровадження факультативів, курсів за вибором, спецкурсів, що розширюють обрану закладом освіти спеціалізацію, чи світоглядного спрямування («Харківщинознавство», «Культура добросусідства», тощо).
- індивідуальні заняття та консультації.

Варіативність змісту базової середньої освіти реалізується також через запровадження в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб учнів, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь тощо.

Повноцінність базової середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з бюджету. З метою виконання вимог Державного стандарту навчальні плани містять усі предмети інваріантної складової, передбачені Типовою освітньою програмою.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань закладу. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів «Фізична культура» та «Основи здоров'я», а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» заклад освіти формує самостійно з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій та зазначає їх у робочому навчальному плані. Через варіативні модулі можуть реалізовуватись не лише окремі види спорту, а й ритміка, хореографія, пластика, фітнес тощо.

Для недопущення перевантаження учнів враховується їх навчання в закладах

освіти іншого типу (художніх, музичних, спортивних школах тощо). Так, у закладі за рішенням педагогічної ради при оцінюванні учнів дозволяється враховувати результати їх навчання з відповідних предметів (музика, фізична культура та ін.) у позашкільних закладах.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами). Згідно з рішеннями місцевих органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування класи можуть ділитися на групи і при меншій наповнюваності від нормативної, а також при вивченні інших предметів за рахунок зекономлених бюджетних асигнувань та залучення додаткових коштів.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Навчальні плани зорієнтовані на роботу основної школи за 5-денним навчальним тижнем.

Перелік освітніх галузей. Освітню програму II ступеня укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури
Суспільствознавство
Мистецтво
Математика
Природознавство
Технології
Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

3. Опис очікуваних результатів навчання

Зміст програми 1-4 класів має потенціал для формування у здобувачів таких ключових компетентностей:

- 1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;
- 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади,

можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмій в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечно та етично використати засоби інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування вміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, вміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: читання з

розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації освітньої програми рекомендується використовувати внутрішньо предметні і міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у 5-6-х, 7-9-х класах у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	<p>Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.</p> <p>Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань.</p> <p>Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем</p>

2	Спілкування іноземними мовами	<p>Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.</p> <p>Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні</p>
---	-------------------------------	---

		<p>комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.</p> <p>Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.</p>
3	Математична компетентність	<p>Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях.</p> <p>Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.</p> <p>Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації</p>
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями.</p> <p>Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях</p> <p>Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу</p>
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень.</p>

		<p>Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.</p> <p>Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів</p>
6	Уміння вчитися впродовж життя	<p>Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість.</p> <p>Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.</p> <p>Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії</p>
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання.</p> <p>Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)</p>
8	Соціальна і громадянська компетентності	<p>Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній</p>

		<p>роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані.</p> <p>Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.</p> <p>Навчальні ресурси: завдання соціального змісту</p>
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	<p>Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя</p>

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища – зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети – виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;
- предмети за вибором;
- роботу в проєктах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.

Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p> <p>Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.</p>
Підприємливість фінансова грамотність	<p>Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).</p> <p>Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.</p>

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

4. Перелік модельних навчальних програм

**Перелік навчальних програм
для учнів 1-2 класів
(затверджені наказом МОН України від 12.08.2022 № 743-22)**

№ п/п	Назва навчальної програми
1	Українська мова
2	Читання
3	Іноземна мова (англійська)
4	Математика
5	Я досліджую світ
6	Дизайн і технології
7	Інформатика
8	Мистецтво
9	Фізична культура
	Варіативна складова
10	Культура добросусідства (факультатив). (автор укладання М.А.Араджионі)

**Перелік навчальних програм
для учнів 3-4 класів
(затверджені наказом України від 12.08.2022 №743-22)**

№ п/п	Назва навчальної програми
1.	Українська мова
2.	Літературне читання
3.	Іноземна мова (англійська)
4.	Математика
5.	Я досліджую світ
6.	Дизайн і технології
7.	Інформатика
8.	Мистецтво
9.	Фізична культура
	Варіативна складова
10	Культура добросусідства (факультатив). (автор укладання М.А.Араджионі)

**Перелік модельних
програм для учнів 5-6-х класів НУШ**

(затверджені наказами МОН України від 12 липня 2021 року № 795 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 серпня 2021 року № 898, від 29 вересня 2021 року №1031, від 13 грудня 2021 року №1358, від 02 лютого 2022 року №96, від 09 лютого 2022 року № 143, від 11 квітня 2022 року № 324, від 17.08.2023 №752).

№	Освітня галузь	Назва навчального предмета	Назва навчальної програми
1	Мовно-літературна	Українська мова	"Українська мова, 5-6 класи" для закладів загальної середньої освіти (автори Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.)
		Українська література	"Українська література, 5-6 класи" для закладів загальної середньої освіти" (автори Яценко Т.О., Качак Т.Б., Кизилова В.В., Пахаренко В.І., Дячок С.О., Овдійчук Л.М., Слижук О.А., Макаренко В.М., Тригуб І.А.)
		Зарубіжна література	"Зарубіжна література. 5-9 класи" для закладів загальної середньої освіти (автори Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П., Туряниця В.Г., Тіхоненко С.О., Вітко М.І.)
		Іноземна мова (англійська)	"Іноземна мова. 5-9 класи" для закладів загальної середньої освіти (автори Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотников С.І., Коваленко О.Я., Коропецька І.Б., Якоб О.М.)
3	Математична	Математика	"Математика 5-6 класи" для закладів загальної середньої освіти (автори Василюшин м.С., Милянник А.І., Працьовитий М.В., Простакова Ю.С., Школьний О.В.)
4	Природнича	Пізнаємо природу	"Пізнаємо природу. 5-6 класи (інтегрований курс)" для закладів загальної середньої

			освіти (автори Біда Д.Д., Гільберг Т.Г., Колісник Я.І.)
5	Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	"Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас" для закладів загальної середньої освіти (автори Гісем О.В., Мартинюк О.О.)
6	Соціальна та здоров'я збережувальна	Здоров'я, безпека та добробут	"Здоров'я, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)" для закладів загальної середньої освіти (автори Шиян О., Волощенко О., Гриньова М., Дяків В., Козк О., Овчарук О., Седоченко А., Сорока І., Страшко С.)
7	Технологічна	Технології	"Технології 5-6 клас" для закладів загальної середньої освіти (автори Терещук А.І., Абрамова О.В., Гащак В.М., Павич Н.М)
8	Інформатична	Інформатика	"Інформатика. 5-6 клас" для закладів загальної середньої освіти (автори Ривкід Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакоцько В.В)
9	Мистецька	Мистецтво	"Мистецтво 5-6 класи" (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (автори Масол Л.М., Просіна О.В)
10	Фізкультурна	Фізична культура	«Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Педан О.С., Коломоєць Г. А. , Боляк А. А., Ребрина А. А., Дервянко В. В., Стеценко В. Г., Остапенко О. І., Лакіза О. М., Косик В. М. та інші
11	Варіантивна складова	Культура добросусідства (факультатив)	Культура добросусідства (факультатив) (автор укладання М.А.Араджионі)
12		Родинні фінанси, Фінансово грамотний споживач	"Родинні фінанси" (авт. Ткаченко О.В., Довгань А.І.) за загальною редакцією доктора економічних наук професора Смовженко Т.С.

**Перелік навчальних програм
для учнів 7-9 класів
(затверджені наказами МОН України
від 07.06.2017 № 804 та від 03.08.2022 № 698)**

№ п/п	Назва навчальної програми
1	Українська мова
2	Українська література
3	Біологія
4	Всесвітня історія
5	Географія
6	Зарубіжна література
7	Інформатика
8	Історія України
9	Математика
10	Мистецтво
11	Основи здоров'я
12	Природознавство
13	Трудове навчання
14	Фізика
15	Фізична культура
16	Хімія
17	Іноземна мова (англійська)
18	
	Варіативна складова
19	Навчальна програма факультативу Харківщинознавство (авт.. уклад. Грінченко О.І., Губіна С.Л.)
20	Культура добросусідства (факультатив) (автор укладання М.А.Араджионі)
21	Фінансова культура (факультатив) (авт. Ткаченко О.В., Довгань А.І.) за загальною редакцією доктора економічних наук професора Смовженко Т.С.

5. Форми організації освітнього процесу та методи навчання

Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, досяжні, якщо у 1-2-х, 3-4-х класах використовувати інтерактивні форми і методи навчання – дослідницькі, інформаційні, мистецькі проекти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, моделювання, ситуаційні вправи, екскурсії, дитяче волонтерство тощо.

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та

інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб. Вибір форм залежить від наявності необхідних ресурсів (матеріально-технічного, кадрового, навчально-методичного, інформаційного забезпечення освітньої діяльності тощо), а також форм здобуття освіти.

За потреби заклад освіти може організувати здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується з урахуванням необхідних для цього ресурсів, наявних у закладу (закладів) освіти та інших суб'єктів освітньої діяльності, зокрема тих, що забезпечують здобуття освіти за мережевою формою здобуття освіти.

Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та/або його батьками, схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується його керівником та підписується батьками.

З метою належної організації освітнього процесу у закладі формуються класи та/або групи, зокрема спеціальні, інклюзивні, з дистанційною формою здобуття освіти.

Основними формами організації освітнього процесу у 5-9-х класах є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу є екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, крім уроку, проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття – це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-9 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу. Оглядова конференція може бути

комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Орієнтовний перелік педагогічних технологій, методів, які використовують учителі закладу в освітньому процесу:

предмети початкових класів – традиційне навчання (класно-урочна система), проблемне навчання, ігрові технології, інноваційні технології, «Щоденні 3», «Щоденні 5», ранкове коло, словесний метод (бесіда, пояснення), «Прес», «Займи позицію», дискусія, рольова гра, сторітеллінг, ілюстративно-демонстраційний метод; діагностичні роботи, спостереження, дослідження, тести; проблемні ситуації, презентації, інтерактивні програми, платформи, проекти, робота в групах, в парах; розвиток критичного мислення (мозковий штурм, мікрофон, незакінчене речення, сенкан, вправи «Так чи ні», «Вірю не вірю», асоціативний куш, вправа «Трибуна думок», ромашка Блума, кола Венна, вправа «Ключове слово» тощо); здоров'язбережувальні технології: руханки, гімнастика для очей, пальчикова гімнастика; розвиваюче навчання (малюнки, ребуси, кросворди, мультфільми, тематичні відео, загадки, хвилинки-цікавинки) та ін.;

предмети природничо-математичного циклу – традиційне навчання (класно-урочна система), інноваційні технології (інноваційно-комунікативні): кейс – «перевернутий» клас, електронні тести, візуалізація даних, хмари слів,

презентації, демонстраційні програми, контролюючі програми, інтерактивні програми; ігрові технології, групові (великі групи, малі групи, пари), проєктні технології, розвиток критичного мислення (сенкан, акровірш, так чи ні, вірю не вірю, метод кластера, асоціативний куш, інтерв'ю, доміно, базовий аркуш, диктанти тощо), STEM-освіта, здоров'язберігаючі (пальчикова гімнастика, гімнастика для очей, фізкультхвилинка), розвиваюче навчання (малюнки, ребуси, кросворди, казки, мультфільми, головоломки, хвилинки-цікавинки, загадки), технологія використання схемних і знакових систем (опорний конспект, опорний сигнал, словесна схема, складання сенканів), технологія інтерактивного навчання (інтелектуальна розминка, взаємоопитування: впіймай помилку, прес-конференція, захист дослідницьких проєктів, робота в групах, театралізація, ділова гра «Точка зору», проблемний діалог; зразкова відповідь, бліц-опитування, повторення «ланцюжком», світлофор); особистісно-орієнтовані технології; рівневої диференціації; словесні методи – розповідь-пояснення, бесіда, лекція; наочні методи – ілюстрація, демонстрація; практичні методи: досліди, вправи, навчальна праця, лабораторні та практичні роботи, реферати учнів; репродуктивні методи – відтворена репродукція як засіб повторення готових зразків або робота за готовими зразками; самостійна робота учнів поза контролем учителя – самостійна робота вдома; пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, проблемно-пошуковий, дослідницькі, проєктні, пізнавальні ігри (ігри-подорожі, вікторини), використання проблемних ситуацій, методи оволодіння новими знаннями, формування вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок, методи усного викладу знань, закріплення навчального матеріалу, самостійної роботи учнів з осмислення й засвоєння нового матеріалу, роботи із застосування знань на практиці та вироблення вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок; методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; стимулювання й мотивація навчання, контролю, самоконтролю, взаємоконтролю і корекції, самокорекції, взаємокорекції в навчанні; творчі, проблемно-пошукові методи та ін.;

предмети філологічно-суспільствознавчого циклу – методи словесні, наочні, практичні, самостійні, контрольні: пізнавальні ігри, навчальні дискусії, тестування, інсценування, мозкова атака, круглий стіл, лекція, семінар, робота з книгою; проблемне навчання, ігрові технології, інноваційні технології, розвиток критичного мислення, тренінгові, здоров'язберігаючі, особистісно-орієнтовані технології, технологія використання схемних і знакових систем та ін.;

предмети здоров'язберігаючого циклу – традиційне навчання (класно-урочна система), проблемне навчання, ігрові технології, інноваційні технології, розвиток критичного мислення (вправи «Так чи ні», «Вірю - не вірю», асоціативний куш, вправа «Трибуна думок», ромашка Блума, кола Вена, вправа «Ключове слово», «Відро здоров'я», Мозковий штурм, вправа «Очікування», «Незакінчене речення», обговорення, дискусія, рольова гра), здоров'язберігаючі: руханки, гімнастика для очей, пальчикова гімнастика, розвиваюче навчання (малюнки, ребуси, кросворди, мультфільми, тематичні відео, хвилинки-цікавинки, загадки), особистісно-орієнтовані технології, інформаційно-комунікативні, технології диференційованої фізкультурної освіти; словесний метод: бесіда, пояснення, лекція; наочний: ілюстративно-демонстраційний;

роботи: контрольні, самостійні, практичні, спостереження, тести; проблемні ситуації; тренінги; презентації; інтерактивні програми, платформи («На Урок», «Всеосвіта», Learningapps тощо); робота в групах, парах; дослідницький: проєкти, досліди; метод строго регламентованої вправи, розчленованої вправи; ігровий метод, змагальний, імітації, аналізу, порівняння; метод словесної і сенсорної дії; спосіб кругового тренування, в основі якого лежать три методи: безперервно-поточковий, який полягає у виконанні завдань одного за іншим, з невеликим інтервалом часу, поточно-інтервальний, який базується на короткостроковому (20-40 с) виконанні простих з техніки вправ з мінімальним відпочинком, що сприяє розвитку загальної силової витривалості, інтенсивно-інтервальний, використовується з ростом рівня фізичної підготовленості.

Освітній процес в закладі може організовуватися з використанням технологій дистанційного навчання, зокрема, у зв'язку з епідеміологічною ситуацією, надзвичайними ситуаціями, воєнним станом тощо. З метою забезпечення в закладі освіти єдиних підходів до створення електронного освітнього середовища педагогічна рада схвалює використання конкретних інформаційно-телекомунікаційних систем (електронних освітніх платформ), комунікаційних онлайн сервісів та інструментів, за допомогою яких організовується освітній процес під час дистанційного навчання. У рамках таких єдиних підходів педагогічні працівники, користуючись академічною свободою, можуть обирати форми, методи і засоби дистанційного навчання.

Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання може передбачати навчальні (у тому числі практичні, лабораторні) заняття, корекційно-розвиткові заняття, вебінари, онлайн форуми та конференції, самостійну роботу, дослідницьку, пошукову, проєктну діяльність, навчальні ігри, консультації та інші форми організації освітнього процесу, визначені освітньою програмою закладу освіти (навчальними програмами з окремих предметів (інтегрованих курсів).

Організація освітнього процесу має забезпечувати регулярну та змістовну взаємодію суб'єктів дистанційного навчання, з використанням форм індивідуальної та колективної навчально-пізнавальної діяльності учнів, а також здійснення ними самоконтролю під час навчання.

Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних та корекційно-розвиткових занять, консультацій, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації в синхронному або асинхронному режимі.

Педагогічні працівники самостійно визначають режим (синхронний або асинхронний) проведення окремих навчальних занять. При цьому не менше 30 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти, організовується в синхронному режимі (решта навчального часу організовується в асинхронному режимі). Для учнів, які не можуть взяти участь у синхронному режимі взаємодії з поважних причин (стан здоров'я, відсутність доступу (обмежений доступ) до мережі Інтернет або технічних засобів навчання, зокрема дітей із сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, багатодітних, малозабезпечених сімей тощо), заклад освіти забезпечує використання інших засобів комунікації, доступних для учнів (телефонний, поштовий зв'язок тощо).

6. Опис інструментарію оцінювання та системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формуального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 2 класі підлягають вербальному, формуальному оцінюванню. Навчальні досягнення здобувачів у 3-4 класах підлягають формуальному та підсумковому (тематичному і завершальному) оцінюванню.

Формуальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою. Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти. З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є: поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання та державна підсумкова атестація. Річне оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у свідоцтві досягнень (1-6 класи) / таблиці успішності (7-9 класи), що видається учневі щороку. Поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів здійснюється відповідно до вимог навчальних програм / модельних навчальних програм із застосуванням таких основних форм та способів:

- усної;
- письмової, у тому числі, графічної;
- цифрової;
- практичної.

У рамках академічної свободи педагогічні працівники закладу здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма закладу освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державними стандартами. Загальну основу критеріїв оцінювання в закладі складають національні критерії, які розміщені на сайті закладу та на стендах у класних кімнатах. Втім окремо в гімназії (по класах) наявні адаптовані для учнів, доповнені та конкретизовані вчителями критерії, що розробляються для оцінювання різних видів завдань, для різних занять або навчальних тем, крім того, учні залучаються до розроблення критеріїв само- та взаємооцінювання. Критерії оцінювання також доводяться до учнів в усній формі.

Заклад використовує загальнонаціональну 12-бальну шкалу оцінювання (5-9 класи).

Відповідно до наказу МОН України від 13.07.2021 року № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти», з метою організації оцінювання результатів навчання учнів 2-4 класах, та на підставі рішення педагогічної ради закладу:

1. Результат оцінювання особистісних надбань учня/учениці у 1-4 класах виражається вербальною оцінкою, а об'єктивних результатів навчання учня/учениці у 2 класах – вербальною оцінкою, у 3-4 класах – рівневою оцінкою.

2. Заклад інформує батьків про результати навчання під час індивідуальних зустрічей, шляхом записів оцінювальних суджень у робочих зошитах учня/учениці, інших носіях зворотного зв'язку з батьками (паперових щоденниках учнів тощо), фіксації результатів навчання у свідоцтвах досягнень учня/учениці.

3. У межах формувального оцінювання за результатами опанування певної програмової теми/частини теми (якщо тема велика за обсягом)/кількох тем чи розділу протягом навчального року проводяться тематичні діагностувальні роботи. Тематичні діагностувальні роботи з предметів вивчення таких освітніх галузей, як «Технологічна», «Інформатична», «Мистецька» і «Фізкультурна» не проводяться.

4. Стан сформованості обов'язкових результатів навчання у 1-2-х класах фіксується таким чином: (Сформовано - ✓; ще формується - нічого не

записується), у 3-4 класах записується перша буква назви рівня, якому відповідає результат навчання.

5. У закладі використовуються свідоцтва досягнень учнів, подані у Додатках 2,3 до Наказу МОН України № 813 від 13.07.2021 року, без доповнень.

6. За підсумками навчального року всі учні 1-4-х класів нагороджуються відзнаками (грамотами, дипломами тощо) гімназії за індивідуальні досягнення.

Додаток 1
 складений відповідно до Типової освітньої
 програми для 1- 2-х класів
 закладів загальної середньої освіти
 розробленої під керівництвом
 О.Я. Савченко, затвердженої наказом
 Міністерства освіти і науки України
 від 12.08.2022 №743-22

РІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
1-го класу з українською мовою навчання

Назва освітньої галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах
		1-А
Інваріантний складник		
Мовно-літературна	Навчання грамоти	7
Іншомовна	Іноземна мова (англійська)	2
Математична	Математика	4
Я досліджую світ (природнича, громадянська та історична, соціальна і здоров'язбережувальна галузі)	Я досліджую світ	3
Мистецька	Образотворче мистецтво	1
	Музичне мистецтво	1
Технологічна	Дизайн і технології	1
Фізкультурна	Фізична культура	3
РАЗОМ		22
Варіативна складова		
		1
Культура добросусідства (факультатив)		
РАЗОМ		23
Гранично допустиме навчальне навантаження (ГДНН) (без Фізк.)		20
Всього (без урахування поділу класів на групи)		23

*Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Додаток 2
 складений відповідно до Типової освітньої
 програми для 1- 2-х класів
 закладів загальної середньої освіти
 розробленої під керівництвом
 О.Я. Савченко, затвердженої наказом
 Міністерства освіти і науки України
 від 12.08.2022 №743-22

РІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
2-го класу з українською мовою навчання

Назва освітньої галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах
		2-А
Інваріантний складник		
Мовно-літературна	Українська мова	3.5
	Читання	3.5
	Іноземна мова (англійська)	3
Математична	Математика	4
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна, галузі)	Я досліджую світ	3
Мистецька, інформатична галузі	Образотворче мистецтво	1
	Музичне мистецтво	1
	Інформатика	1
Технологічна	Дизайн і технології	1
Фізкультурна	Фізична культура	3
РАЗОМ		21+3
Варіативна складова		
Культура добросусідства (факультатив)		1
РАЗОМ		25
Гранично допустиме навчальне навантаження (ГДНН) (без Фізк.)		22
Всього (без урахування поділу класів на групи)		25

*Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

складений відповідно до Типової освітньої програми для 3- 4-х класів закладів загальної середньої освіти розробленої під керівництвом О.Я. Савченко, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 №743-22

РІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН **3-го класу з українською мовою навчання**

Назва освітньої галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах
		3-А
Інваріантний складник		
Мовно-літературна	Українська мова	3,5
	Літературне читання	3,5
	Іноземна мова (англійська)	3
Математична	Математика	5
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язберезувальна, галузі)	Я досліджую світ	3
Мистецька	Образотворче мистецтво	1
	Музичне мистецтво	1
Технологічна	Дизайн і технології	1
Інформатична	Інформатика	1
Фізкультурна	Фізична культура	3
РАЗОМ		22+3
Варіативна складова		
Культура добросусідства (факультатив)		1
РАЗОМ		26
Гранично допустиме навчальне навантаження (ГДНН) (без Фізк.)		22
Всього (без урахування поділу класів на групи)		26

*Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Додаток 4
 складений відповідно до Типової освітньої
 програми для 3- 4-х класів
 закладів загальної середньої освіти
 розробленої під керівництвом
 О.Я. Савченко, затвердженої наказом
 Міністерства освіти і науки України
 від 12.08.2022 №743-22

РІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
4-го класу з українською мовою навчання

Назва освітньої галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах
		4-А
Інваріантний складник		
Мовно-літературна	Українська мова	3,5
	Літературне читання	3,5
	Іноземна мова (англійська)	3
Математична	Математика	5
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна, галузі)	Я досліджую світ	3
Мистецька	Образотворче мистецтво	1
	Музичне мистецтво	1
Технологічна	Дизайн і технології	1
Інформатична	Інформатика	1
Фізкультурна	Фізична культура	3
РАЗОМ		22+3
Варіативна складова		
Культура добросусідства (факультатив)		1
РАЗОМ		26
Гранично допустиме навчальне навантаження (ГДНН) (без Фізк.)		22
Всього (без урахування поділу класів на групи)		26

*Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Додаток 5
 складений відповідно до Типової освітньої програми для 5-9
 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої
 наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021
 № 235 (додаток 3)

РІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
5-6-го класу з українською мовою навчання

Назва освітньої галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
		5-А	6-А
Інваріантна складова			
Мовно-літературна	Українська мова	4	4
	Українська література	2	2
	Іноземна мова (англійська)	3,5	3,5
	Зарубіжна література	1,5	1,5
Математична	Математика	5	5
Природнича	Пізнаємо природу	2	2
	Географія	-	2
Соціальна і здоров'язбережувальна	Здоров'я, безпека та добробут	1,5	1,5
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	-
	Історія України. Всесвітня історія	-	2
Інформатична	Інформатика	1,5	1,5
Технологічна	Технології	2	2
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1
Фізична культура	Фізична культура	3	3
РАЗОМ		26+3	29+3
Варіативна складова			
Культура добросусідства (факультатив)		1	1
Родинні фінанси (курс за вибором)		1	1
РАЗОМ		28	31
<i>Гранично допустиме навчальне навантаження на учня</i>		28	31
<i>Всього (без урахування поділу класів на групи)</i>		28+3	31+3

*Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Додаток 6
складений відповідно до Типової освітньої
програми закладів загальної середньої освіти II ступеня, затвердженої
наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 №405
(таблиця 1)

РІЧНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
7-9-х класів з українською мовою навчання

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
		7-А	8-А	9-А
Інваріантна складова				
Мови і літератури	Українська мова	2,5	2	2
	Українська література	2	2	2
	Іноземна мова (англійська)	3	3	3
	Зарубіжна література	2	2	2
Суспільствознавство	Історія України (Вступ до історії)	-	-	-
	Всесвітня історія. Історія України.	-	-	-
	Історія України.	1	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	-	-
	Образотворче мистецтво	1	-	-
	Мистецтво	-	1	1
Математика	Математика	-	-	-
	Алгебра	2	2	2
	Геометрія	2	2	2
Природознавство	Природознавство	-	-	-
	Біологія	2	2	2
	Географія	2	2	1,5
	Фізика	2	2	3
	Хімія	1,5	2	2
Технології	Трудове навчання	1	1	1
	Інформатика	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1
	Фізична культура	3	3	3
РАЗОМ		28+3	28,5+3	30+3
Варіативна складова				
Культура добросусідєва (факультатив)		1	1	1
Фінансова культура (курс за вибором)		1		
Географія (індивідуально-групові заняття)				1
Українська мова (індивідуально-групові заняття)		0,5		
Синтаксис простого та простого ускладненого речення (факультатив)			1	
Харківщинознавство			1	1
РАЗОМ		28+3	28,5+3	30+3
<i>Гранично допустиме навчальне навантаження на учня</i>		32	33	33
<i>Варіативна складова (ліміт годин)</i>		2,5	3	3
<i>Всього (без урахування поділу класів на групи)</i>		30,5+3	31,5+3	33+3

*Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.